

فصلنامه علمی-پژوهشی «مطالعات راهبردی سیاستگذاری عمومی» منتشر کرد:

تحلیل ساختارگرایانه منازعه ایران-عربستان سعودی

تحلیل جدال‌های امنیتی ایران-عربستان از منظر ساختاری اهتمام این مقاله است. طبق تئوری نواقح‌گرایی قدرت‌هایی چون ایران-عربستان همواره با منازعات ساختاری دست‌به‌گریبان‌اند.

این تفسیر که ایران و عربستان از جمله کشورهایی هستند که داعیه تسلط و رهبری بر جهان اسلام را دارند و این هدف را از دریچه مذهب تعقیب می‌کنند، خط بسیاری از تحلیل‌هاست. در این تفسیرها، اشاره‌های بسیاری به تنش‌های امنیتی میان دو دولت شده است. در این تفسیرها، علت منازعه را در بستر نشانگان هویتی - فرقه‌ای جستجو کرده‌اند. اینکه صرفاً علت‌ها در وادی تحلیل منازعه هویتی - فرقه‌ای جستجو شده است نوعی مغالطه کلامی است. معکوس کردن واقعیت، جایگشت نامعقول علت و معلول و عدم دقت در ریشه‌ها باب فهم جدال ایران-عربستان را با مانع مواجه کرده است. جنگ داخلی در سوریه و یمن، تقابل حوثی‌ها با گروه‌های اسلامی سنی تندرو به این رویه واقعیت بخشیده که همه تأثیرات را ناشی از ایدئولوژی و فرقه‌گرایی دانسته است. صرف اجماع بر مسائل هویتی این خطر را در پی خواهد داشت که هر زاویه دید متفاوتی عمداً کنار گذاشته شود و واقعیت قربانی وارونه‌نمایی شود. بدین‌وجه سعی بر آن است با به‌کارگیری روش ساختارگرایانه، بستری برای بیان مسئله به شکل موشکافانه‌تر فراهم شود.

دغدغه اصلی این پژوهش چنین نسج یافت: الف) عدم تعادل در ساخت مثلثی قدرت منطقه‌ای (خاورمیانه) با فروپاشی قدرت عراق در سال ۲۰۰۳ از منظر نواقح‌گرایی باعث تشدید جدال میان ایران و عربستان شده است. ب) شکل‌گیری رقابت آمریکا به عنوان قدرت برتر نظام بین‌الملل با ایران به عنوان یک نیروی بزرگ بر روابط ایران و عربستان به عنوان قدرت درجه دوم منطقه‌ای، تأثیری بسزا داشته است. یافته‌ها حاکی است که منازعه ایران-عربستان از تقارن تعارض‌های توأمان نظام بین‌الملل با زمینه‌های تضاد منطقه‌ای ناشی شده است. با توجه به اینکه ایران-عربستان به لحاظ هویتی دارای زمینه‌های منازعه تاریخی هستند، تنازعات رنگ و بوی فرقه‌ای به خود گرفته است. از این منظر، گسل‌های ساختی نیز در شکل منازعه ایدئولوژیکی پدیدار شده زیرا جدال هویتی نه یک علت بلکه نوعی پیامد است که در شکل نبرد فرقه‌ای بازنمایی شده است.

برای مطالعه و دریافت متن کامل این مقاله، روی لینک زیر کلیک کنید.